శ్రీపతి

తీర్పు చెప్పిన రోజు

ఆకాశంలో బరువైన ఆషాఢ మేఘాలు ప్రియుని ముందర స్మృతుల్లా లేచి చుట్టూ వ్యాపిస్తున్నాయి. శిశువు బుగ్గ చేతులతో గిలిగింతలు పెట్టినట్టు మాతృశక్తిలాంటి వర్షపు చలిగాలి పరవశం కలిగిస్తున్నది. వారం దివాల క్రితం పడ్డ వర్షానికి పొలాలు నిండి అద్దాలై అనుభూతుల మేఘాలని తమలో చూపిస్తున్నాయ్. దానికి తోడు ఉదయం వర్షం పడింది. ఆ వర్షంతో పేదవాడి బతుకులాగ గట్లు జారు జారుగా, బురద బురదగా అసహ్యంగా ఉన్నాయ్. అడుగు వేయడమే కష్టమవుతోంది. పరవశంగా నృత్యం చేస్తూ పరిచెను కనుచూపుమేర లేతాకు పచ్చరంగులో కనులపండువు కనబడుతోంది. పొలం నించి పొలంకి గంగమ్మ తల్లి వియోగ బాధతో పరుగులు తీస్తోంది. అంతా తానే అయిపోయింది. ఎక్కడో అనంత దూరంలో వేడి నిట్టూర్పులతో, విరహ వేదనతో, తన ప్రియుడు అనురాగ సముద్రుడు తన కోసం సహస్రకోటి హస్తాలు చాచి పిలుస్తున్నాడు. కళ్ళు కాయలు కాసేట్టు చూస్తున్నాడమ్మా ఐనా తను వెళ్ళలేదు. మాతృప్రేమ విజయం. ఈ పైరు పెంచాలి. ఈ పంట పండాలి.

సీతమ్మ చూసి చూసి అడుగు వేస్తోంది. అడుగు జారితే కిందికి పడిపోతుంది. బతుకు బురదయిపోతుంది. అందుచేత మెల్లగా నడుస్తోంది. పొరుగూర్లో ఉన్న చెల్లెలు ప్రసవించిందన్న కబురు తెలిసింది. చూడ్డానికి వెళ్ళింది. తిరిగివస్తూ చెల్లెలి కూతురు గురించి ఆలోచిస్తోంది. 'చెల్లి కదమ్మ మంచిది. పోనీ అదన్నా సుకంగా ఉన్నాది. అదే పదేలు' అనుకుంది సీతమ్మ.

మేఘాల కొండల్లో ఇంకి అయిపోయాడు సూర్యుడు. మేఘాల వల భూమినీ ఆకాశాన్నీ ఆవరించి పడిపోయింది. గూడు విడిచిన పిట్టలాగ ఆవలలో చిక్కుకొంది సీతమ్మ. ఇంకా జాలరి వల తీయడంలేదు.

మేఘాల మీదించి ఇంద్రరథం దేవతల మహాసైన్యంతో రాక్షస మూకలని తరమడానికి పరుగులు తీస్తోంది. వజ్రాయుధాలు మెరుపుల్లా జారి పడిపోతున్నాయి. ఇంకా అరమైలు నడవాలి వూరు చేరుకోటానికి. పాదం తీసి పాదం వేయటం పద్మవ్యూహం భేదించినట్టుగా ఉంది. ఏ క్షణాన వర్షం వెల చుట్టేస్తుందో అనే భయానికి ప్రతిధ్వనిగా ఆఘ మేఘాలు ప్రతిధ్వనిస్తున్నాయి. దగ్గర్లోనే ఉంది బాబుగారి తోట. తడవకుండా తలదాచుకోటానికి తోటకన్నా చేరిపోతే బాగుండును!

తోటలో పంతులు కనబడ్డాడు. పంతులి వెనక కొడుకు కనబడ్డాడు సీతమ్మకి. కొడుకు చేతిలో... కొడుకు చేతిలో కోడి కనబడ్డది.

సీతమ్మకి పంతులు గద్దలా కనబడ్డాడు. మేఘం గద్దలా వచ్చి తనని తన్నుకు పోతున్నట్టు అనిపించింది. అప్పుడే ఆమె బాబుగారి తోటలో అడుగు పెట్టింది. పంతులు ముక్కు గద్ద ముక్కులా ఉంది. పంతులు కళ్ళు గద్ద కళ్ళలా ఉన్నాయి. ఆమెని చూస్తున్నాయి. ఆమె పంతులుకి దగ్గరయింది.

'నాయిన్నాయినా, చిన్నోడివి నీ కాలు పట్టుకుంటాను. దాన్నొదిలేయాయినా పిల్లలాగ పెంచి

ఉంచుతున్నాను. నీకు [illegible] [illegible] చెరిది జాలిమాలుతో పంతులు కళ్ళల్లోకి చూసి సీతమ్మ.

కొడుకు పురుషోత్తం చేతుల్లో కోడి వేలాడుతోంది. ఆ కోడి మీదే సీతమ్మ ప్రాణమంతా ఉంది. కొడుకు వేలాడదీసి పట్టుకోవడం సీతమ్మ చూసి సహించలేక పోయింది. వెళ్ళి తీసుకొంది. గుండెల మీద వాచుకొంది. రెక్కలు నిమిరింది.

పంతులుకి ఆమె భాష అర్థం కాలేదు.

'ఇవాళ చలిగా ఉందమ్మా. కావాలిడి వారి' అన్నాడు పంతులు.

దోమ కాటుల్లాంటి చిన్న చినుకులతో వర్షం ఆరంభమయింది.

తల్లి తన చేతుల్లోంచి తీసుకొంటే ఏమీ అన లేక పోయాడు పురుషోత్తం. బట్టలు మార్చుకోవ డానికి గదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు పంతులు. అంత సేపూ తోటలో మొక్కల అమాయకత్వం మధ్య పావురాల పాటలతో ఆడుకొన్న బాబుగారు అప్పుడే తన గది పంచలోకి వచ్చారు. పావురాలు కొన్ని గూళ్ళ లోకి వెళ్ళిపోయాయి. సరదాగా క్రీడగా తడిసి వెళ్ళాయి కాంతి లాంటి తెల్లటి పావురాలు రెండు. మిగిలిన పావురాలన్నీ నీలంవి. పాలిక పైగా ఉన్నాయ్. కటలికతో గులాబీ రంగు మెరుస్తోంది వాటి మెడమీద. వర్షం ఇంకా చిన్నగానే ఉంది.

వర్షంలో తడుస్తున్న సీతమ్మని చూసారు బాబుగారు.

'సీతమ్మా, ఇంచకిలా' అని పంచ చూపించి పిలిచారు బాబుగారు.

తోట మధ్యలో తాటాకమ్మలతో పడమటికి ఎదురుచేసి రెండు గదులున్నాయి. ఆ గదుల చుట్టూ మానవ జీవితాన్ని చూడాలనే కోరికతో వచ్చిన దేవతలు పరిమళ మాధుర్యమూ, అనంత వర్ణ మార్దవమూ మోసే పూపొదల అవతారం దాల్చారు. యుగాల ప్రియుల భక్తి సుగంధం సుహాగి గానం చేస్తోంది. ఓ పక్క పార్వతి సమాధి ఉంది. రెండు కన్నుని ఫలసంపంగి పొదలు వింజామరలు వీస్తున్నాయ్. సన్న జాజులు, రాధా మాధవాలు, మల్లియలూ, మాలతీ, మందారాలూ అలసట నెరగని అమర నాట్యం చేస్తున్నాయ్. నవ్వుల పూల వర్షం కురుస్తోంది. కొబ్బరి మొక్కల కోట బురుజుల్లా లేచాయ్. సిపాయిల్లాగ అరటి మొక్కలు కాపలా కాస్తున్నాయ్. అన్ని అందాలతో బాబుగారు తన భార్య సమాధిని శ్యామ ప్రసాద్ చెప్పినట్టుగా అలంకరించారు.

ఆయన ఎవరినీ అక్కడికి రానివ్వరు. కాని ఓ రోజు పంతులు వచ్చిన ప్రాధేయ పడ్డాడు. ఆ వూళ్ళో కొత్తగా మిడిల్ స్కూల్ పెట్టారు. ఇళ్ళు లేవు. హోటళ్ళు లేవు. మిగతా టీచర్లు ఎలాగో సర్దుకున్నారు. కొన్నాళ్ళు పంతులు పొరుగు వూళ్ళో ఉండి రోజూ ఉదయం నడిచి వచ్చి సాయంత్రం ఈసురో మంటూ వెళ్ళేవాడు. ఆ బాధ పడలేక బాబుగారిని బతిమాలు కొన్నాడు. కాళ్ళా వేళ్ళా పడ్డాడు. బాబుగారు పిల్లలకి విద్యాభిక్ష పెట్టే పంతులుగదా అని దయతలచి ఉండనిచ్చారు.

సీతమ్మ పంచలోకి వెళ్ళి నుంచొంది.

వర్షం హోరుతో హెచ్చింది. పావురాలన్నీ గూళ్ళల్లోకి వెళ్ళిపోయాయ్.

—

'సీతమ్మా, పురుషోత్తం [illegible] రెక్కల్లో జీతం బాకీఉన్నావ్. ఇది ఇచ్చేవంటేయింకో నెలది బాకీ ఉంటావ్. తరువాత ఇద్దువ్ గాన్లే. నీకు నష్టం లేదు. నేను ఒత్తినే తీసుకోవటం లేదు. ఇంకోరి దయితే రెండ్రూపాయిలకే తీసుకొనేవాడిని. మరేం కొసిరించి బేరం చెయ్యకు. అక్కడ పెట్టెయ్యి. 'పూ, మరి—' ఇంకేదో చెప్పబోయి ఆగిపోయాడు పంతులు. కాలుదువ్వి రంకెవేసే ఆంబోతులా కన బడ్డాడు పంతులు.

'నాయిన్నాయినా, ఆ మాట అనకు బాయినా. కన్న పిల్లలాగ పెంచికుంటున్నాను.' అంది సీతమ్మ. ఆమె కళ్ళు తన గుండెమీద దాచుకొన్న కోడి మీదే ఉన్నాయ్. కోడి దీనంగా దిక్కులేని దానిలాగ, తల్లిలేని పిల్లలాగ చూస్తోంది.

బాబుగారు సీతమ్మని చూసారు. బాంబుని పట్టుకొన్న సిద్ధార్థుడిలా ఉంది సీతమ్మ. బిడ్డని కావలించుకొన్న మాతృదేవిలా ఉంది సీతమ్మ.

ఒక్కసారి తటిల్లున పార్వతి గుర్తుకు వచ్చింది బాబుగారికి. పార్వతి పావురాలని అలాగే పట్టుకు ముద్దులాడేది.

తల్లి చేతుల్లోని కోడిని తీసేసుకోవాలని పురుషోత్తంకి ఉంది. కోటి అంటే తల్లికి ప్రాణం అన్న సంగతి తెలుసును. కాని పంతులుకి కావాలిపుడు. 'ఇచ్చెయ్యమ్మా పంతులు గారికి. రెండు నెల్ల జీతం ఎప్పుడు తీరుసుకుంటామే' అన్నాడు. పంతులంటే భయంగా ఉంది. రేపు బడిలో ఏం చేస్తాడో!

కొడుకుని ఈ పదిహేనేళ్ళు ఎంతో ముద్దుగా పెంచుకొంది. ఈ రోజు కొడుకు మాటలు ముద్దుగా లేవు. నొప్పించాయ్.

'నీకు తెలదురా? దాన్నెలాగ పెంచినావో! ఏ పేతుల్తో పట్టికొచ్చినావురా? అది లేతరివూ తప్పిపోతే పచ్చి మంచి పీలేవా వోట పోసుకున్నావా?' అని కొడుకుని తిట్టింది. అంతలోనే కొడుకు తప్పేముంది అనుకొంది సీతమ్మ. ఆ పంతులు ఏమన్నంటే తెచ్చివాడు. లేకపోతే పంతులు చదువు చెప్పడేమో! పరీక్షలు ఫేలు చేసేస్తాడేమో! కొడుకు పెద్ద చదువు చదివి గొప్పవాడవాలని ఆమెకి ఉంది. అందుచేత కొడుకుని మరేమీ అనలేక పోయింది.

బయట వర్షం హెచ్చిందే గాని తగ్గలేదు. కోరికల చలి హెచ్చుతోంది. పురుషోత్తం తల్లి ముఖం సేపు చూస్తున్నాడు. ఆమె కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగిపోతున్నాయ్. పంతులుకి ఆమె మాట నచ్చ లేదు. వెధవ పెద బతుక్కి పిల్లలాగ పెంచుకోవడ మొకటా?

'అది కాదమ్మా, బాగా బలుపు చేసేసింది. దానికి తోడు ఈ వర్షం. ప్రయత్నించాను. కోడి యెవరి దగ్గరా దొరకలేదు. రేపు పోసి మరో కోడి కొనుక్కుందువ్ గాన్లే. ఈ రాత్రికి కావాలి మరి. గొడవేం చెయ్యకు. అక్కడ ఉంచేసి వెళ్ళు' అని కొంచెం ఆగి పంతులు మళ్ళీ, 'నీ కొడుకు గురించి బెంగొద్దు. వాడు చాలా గొప్పవాడవుతాడు. వాడి చదువు పూచీ నాది. ఈ కాలం చదువు లేకపోతే చిల్లిగవ్వకి చెల్లడు' అన్నాడు.

కొడుకు తెలివి తేటలు గురించి చెపితే ఒళ్ళు [illegible] మరిచి సీతమ్మ పూర్వం. కులదేవతల్ని

[illegible] భర్త కళ్ళల్లోకి [illegible] ఆ దేముడే ఉంటే నాకీ కష్టాలూ అనుకొనేది. పొచ్చుకొని విచారించేది. అలాంటిదీ ఈ రోజు కొడుకు యోగ్యత ఆమెకు నచ్చలేదు. తనకి కోడి కూతుర్లాంటిది. తన కూతుర్ని ఎవరో ఎత్తుకు పోతుంటే చూడలేదు. తన చేతులతో అక్కడ మరచి పోయినట్టు పెట్టి వెళ్ళిపోలేదు. మరొకటి కొనుక్కో మంటున్నాడు పంతులు. తాతా బాధ అనిపించింది. మరొకరి పిల్లలని తన పిల్లలనుకొని ఏ జీవి అయినా పెంచుకోగలదా? వెర్రి మాటలతో ఏం ప్రయోజనం?

'పంతులూ, నీ డబ్బులు నీకు ముట్ట చెపుతాను. ఈ కోడి ఇయ్యలే న్నాయినా' అని బాబుగారివేపు తిరిగింది.

''మాడు బాబూ, ఇది కోసం రోజూ పిల్ల— కాకెత్తుకెలిపోతూ బారి ఒదిలేసింది. పిరట పడితే మందూ మాకూ పెట్టి బతికించాను. పట్టున పది నెల్లు కాలేదు. . . గుడ్లు కొస్తాది బాబూ'' అంది.

సీతమ్మ ఇంత పట్టుదల చూపడం నచ్చలేదు బాబుగారికి. కో అంటే కోట్లు వస్తాయి. పాపం పంతులు పేదవని దయతలచి కుర్రవాడికి ప్రవేటు చెపుతున్నాడాయె! ఒక్కో పూట పంతులు తిండి కూడా పెడుతుంటాడు. మరి అలాంటి పంతులు అడుగుతోంటే ఇవ్వకపోవటం బాబుగారికి నచ్చలేదు.

'సీతమ్మా, పంతులెప్పుడైనా అడిగాడా? ఎందుకొచ్చిందో ఇచ్చెయ్ ఏది జరిగినా మన మంచికే అది ఎవరో దొంగలాడేసారనుకో. ఏం చేస్తావ్? ఎవరి పడుగుతావ్? ఎవరు తీసిరంటావ్? మొన్న దండాశిగాడి కోడిపుంజు ఆ రాఘవులుగాడు దొంగలాడేసి తినలేదా? ఏం చేయగలిగినాడు దండాశి? పద్దినాల క్రితం వెంకడి కోడి పుంజు ఏమయింది? నక్కెత్తుకెళిపోలేదా? ఎవర్నడు తాడు?'

-కోత దగ్గరకు తీసుకువెళ్ళి తీర్పు చెప్పమన్నట్టుగా ఉంది సీతమ్మకి.

బాబుగారు ఈ ప్రపంచంలో తన అనుభవాల్ని అనుభవంతో ఆ మాటలు చెబుతోంటే చచ్చిపోతామే అన్నప్పుడు కలిగే వైరాగ్యం లాంటి బాధ కలిగింది. అంతేకాని చచ్చిపోతున్నాం గదా అని చచ్చిపోతున్నామా? బతకడం లేదా?

'మీరనా ఆ మాట అనేసినారా బాబూ, పెంచిన పేమ బాబూ' అని నోరు కదపలేక పూరుకొంది. ఆమె తల్లి. ఆమెకి పదిమంది పిల్లలని ఇంటి నిండా చూడాలని ఉంది. పెంచుకోవాలని ఉంది. కూతుళ్ళకి పెళ్ళిళ్ళు చెయ్యాలి. కోడళ్ళను తెచ్చుకోవాలి. పచ్చతోరణాలతో ఇల్లు నిత్యకళ్యాణంగా ఉండాలి. తన కూతుళ్ళూ, తన కోడళ్ళూ, తన కొడుకులూ, తన అల్లుళ్ళూ, వాళ్ళ బంధువులూ అంతా తన ప్రాణం. అంతా తన బలగం. వారంతా తనకి అండ. మనవలూ, మనవల బతుకులూ అవన్నీ చూడాలి. తనకి జబ్బు చేస్తే అంతా వస్తారు. వైద్యులని తెస్తారు. పళ్ళు తెస్తారు. పలకరిస్తారు. తను చచ్చిపోతే అంతా శోకాలు పెట్టి ఏడుస్తారు. దిక్కు లేని వాళ్ళు [illegible] ఉంటేయుటా. తలో కర్ర

[illegible]
...రాయుడిగారి పద్మమ్మకి పదిహేనుగురు పిల్లలని చద్మమ్మ పూర్వజన్మలో పాతిక పువ్వులు రొయ్యకు చేసి పూజించింది. చంద్రమ్మకి పదమూడుగురు పుట్టారు. ఎంత భాగ్యవంతురాలు ఆ తల్లి! ఎవరి కేతికి ఏ పని అంటే అది చేస్తారు పిల్లలంతా. తల్లికి అమ్మో ఎంతో చన్నా! ఎంతో దిమ్మా! ఆ ప్రేమ పిల్ల లెక్కగలిగితే ఉన్న ... ?

మంచి కారట్

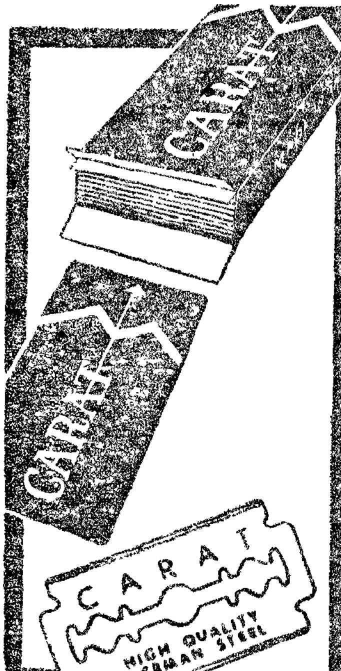

బ్లేడులు
తక్కువధర
4 న.పై మాత్రం
అన్నిచోట్ల దొరకును
ఓరియంట్ కాస్మెటిక్సు
ప్రైవేట్ లిమిటెడ్, మద్రాసు
OC/64 JTC

తీర్పు చెప్పిన రోజు

తల్లి తల్లే. పంపుపడే. ఎంత పెద్దదయితే అంత ఎక్కువ కాస్తుంది చెట్టు. చెట్టుకి బరువా? ఆ దేవుడే ఎంతో తన కడుపున కూడా పడికాయలు పడేవి. కాని— పడవు. పెంచిన ప్రేమ ఇతర్లకి తోడవుతుందా? పడదు. ఆమె కళ్ళు కన్నీటి చుక్కలు వర్షించాయి. ఆ కన్నీటి స్పర్శ ఎవరికీ తెలీదు. గుండెల మీద ఉన్న కోడికి మాత్రమే ఆ కన్నీటి బరువు తెలిసింది.

సీతమ్మ మనసుతో పూర్తిగా చీకట్లు ముసిరిన చేసే వర్షం. ముసురుకొస్తున్న ఆలోచనల మేఘాలు, తుఫానులా కొనం మొదలుకొస్తోంది. 'బాబుగారూ, మీరు పావురాలని ఎవరికన్నా ఇచ్చేయ గల్రా? లేకపోతే ఆ పావురాలని ఇవ్వకూడదూ పంతులుగారే' అడిగేయాలనుకొంది. కాని పెదవి దాటితే స్థిరం దాటుతుంది. ఒకమాట మాట కలకాలం నిలుస్తుంది. పెద్దోళ్ల దగ్గర అటువంటి నడవడి ఉండాలా. అంటాకు ముల్లు మీద పడినా ముల్లు అంటాకు మీద పడినా అంటాకే చిరుగుతుంది. పెయ్యి మీద పాల కుండ దించకోయి పెయ్యి కాలిపోతున్నాదని చూస్తే తప్పా? ఎత్తేస్తే ఏం విరుగుతుంది? పాలుమట్టి కలిపేనా? కోరిక కావాలి, నేరము. అనుకుంది సీతమ్మ తనలో తాను.

పావురాలు కూగకోయాయి.

ఎక్కడో పాము కోటలో పట్ట కప్ప అరుస్తోంది. ఆ ఆక్రందన తప్ప ఇంకేమీ వినిపించటం లేదు. వర్షం వర్షమే.

'సీతమ్మా, ఇలా అలా నిలబడతావేం? కొంపటి మీద బియ్యం పెట్టేశాను. దాన్ని దించి ఇచ్చేయ్' అన్నారు పంతులు. బాబుగారి మాట పట్టించుకోకుండా పోతుందా అన్న ధైర్యంతో. గట్టిగా ఊగిపోయి ప్రవహిస్తోంది వరద నీరు. పాము వింటి పోయింది. కుర్ర దూకట్టి లిస్తోంది వరద. ప్రవాహము నిండా కుళ్ళు కుళ్ళు కుళ్ళి పోయింది. కదిలొస్తున్నాది గంటమ్మ తల్లి.

కోడెకుని తన ఎదుట పెట్టి, కత్తి తన చేతి కిచ్చి, అది ఇమ్మంటున్నట్టుగా వినిపించింది సీతమ్మకి పంతులుగారి మాట. 'ఇంత మాటన్నావులే' అనుకొంది లోలోన. అతని సేవకులు చెల్లెం కూడుకొని కుర్చు కొన్నారు. దాన్ని ఇలాంటి వాళ్ళ చేతుల్లో పెడితే ఏం చేస్తారో!

మిగిలిన కోడ్ని కొసుకుని రాగల్లింది పల్లా కావళ్ళ పక్కలేసి ఆనుక్కొన్న చీకటి.

వర్షం జోరు.

'సీతమ్మా, చీకటి పడుతున్నాది. అదేదో చేసెయ్, ఇచ్చేసి వెళ్ళు. కోడిగుడ్లను తీసుకెళ్ళు. రేపు పురుషోత్తం చేత పంపిద్దువుగాన్లే. అది చేసేయ్' అన్నారు బాబుగారు.

ఇంత వరకూ గౌరవమూ మర్యాదా ఉన్నాయని అవి పాటించాలని ఆలోచించుకొనే స్థితిలో ఉంది సీతమ్మ. బాబుగారి మాటలు విన్నాక ఆ స్థితి పోయింది.

'చాలా మంచి మాట చెప్పారావ్ బాబూ, సిసి ముక్కలెందుకు పెంచితావ్? ఆ ముక్కలని ఏ జక్క లోన్ని తిసేస్తూ అని ఈ పెంచి [illegible] కి చెపుతో ... చెప్పావా బాబూ?'

బాబుగారిని ఎదిరించి మాటాడడం పురుషోత్తం వినలేక పోయాడు. 'ఏ మ్మాటాడుతున్నావే' అనుకొన్నాడు.

పంతులంటే పురుషోత్తంకి భయమూ, భక్తి విశ్వాసమూ. అందుకనే 'కోడిని పట్టుకు రావే' అన్నప్పుడు పట్టుకొనే వాడేకాదు. అతని ఇంట్లో ఆ మాత్రం స్వతంత్రం లేకపోలేదు అనుకొన్నాడు. కోడి మీదయితే తల్లికి ప్రేమ ఉంది కాని తనకు ఇచ్చేస్తే ఏం చేస్తుంది? ఎవరికో ఉత్త పుణ్యానికి ధారపోయటం లేదు కదా! పైగా రెండేళ్ళుగా ప్రవేటు చెపుతున్న పంతులుకి గదా ఇవ్వ న్నాడు. ఆ రకంగా సమర్ధించుకొన్నాడు. తీరా తల్లివచ్చి అంగీకరించక పోయేసరికి అభిమానం దెబ్బతింది. అవమానం కలిగినట్టయింది. కోటి కెంత మాట వస్తే అంత మాట పేలేస్తోంది తల్లి. పెద్దన కోడి కోసం నానికీ నుంచి చూయుండా కోరు పాలేవు కోపడం పురుషోత్తంకి నచ్చలేదు. తల్లి ఎప్పుడయితే బాబుగారి మాటకి ఎదురు చెప్పిందో అప్పుడే పురుషోత్తంకి ఎక్కడలేని శక్తి వచ్చేసింది.

తోటలో పెద్దగారికి ఓ అరటి చెట్టు పడిపోయింది.

'నోరు మూసుకో, బాగుండ' అని తల్లి నోటి మాట మీద చెయ్యేసి వెనక్కి తోసాడు. ఆ తోపుకి ఆమె వర్షంలో పడిపోయింది. పడిపోతున్న కళ్ళకి కన్పించక పెంచిన పురుషోత్తంకి ఆ శక్తి వచ్చింది. ఆ శక్తితో తల్లిని వర్షంలోకి తోసేసి, ఆమె చేతుల్లోని కోడిని తీసుకొన్నాడు. క్రూరుని చేతిలో పట్ట మరోలా అరచింది కోడి.

పురుషోత్తం అలా ప్రవర్తించడం, సీతమ్మ పడిపోవడం, ఈ రెండూ, తన వాలు కుర్చీ మీంచి లేచి నుంచొన్నంతలో జరిగిపోవడం, బాబుగారిని ఎంతో బాధించాయి. పురుషోత్తంని కోప్పడ్డారు.

ఆమె పది నిముషాలు అచేతనం గాని తేరుకో లేక పోయింది.

'బదిలోస్తున్నాండుకే ఈ మాత్రం ఇచ్చేసిని వాడు కొడుకు' అని నిట్టూర్చింది.

కొడుకని అంతకంటే పిలవగలదు? దుఃఖ కంఠంతో 'బాకీ వెలతో పదితో ఆ దేవుడు ఎత్తి పోయినాడు' అని పుత్రప్రేమని అణుకోలేకపోయింది. భర్త పోయినదగ్గరికి అమె దుఃఖం ఆగలేదు. ఎంత అణుచుకొందామన్నా పిడుప్పు ఆగి పోలేదు ఆమెలో. ఆ దుఃఖంలో కూడా కోడిని ఎక్కడికి తీసుకు పోయాడో అనే బెంగ ఉండనే ఉంది ఆమెలో.

తల్లి మీదికి పురుషోత్తం ఉరకడం పంతులుకి ఆగ్రహాన్ని కలిగించింది. 'నువ్వు మనిషివేనా పెదవా? ఇవేళ తల్లి మీద పడ్డావ్. రేపు నా మీద పడతావ్, వెధవా బాగా బాగుపడతావ్. దున్నపోతు లాగ పెరిగితే సరికాదు. కొంచెం బుర్ర పెట్టి ఆలోచించాలి. ఇవ్వనంది— లేదు, అంతే. కాని మీద పడడంరా ఏ పని? అదృష్టం బాగా ఉండి దెబ్బతేం తగల్లేదు. లేకపోతేనో!'

పంతులు గొంతులో కఠినత్వం ఉంది. ఆ మాటలు వింటూ ప్రతిష్ఠ ఉన్నవాడిని వందమందిలో తిట్టినట్టుగా ఉన్నాయి సీతమ్మకి. దున్నపోతులా

పెరిగిపోతే సరికాదు అన్నమాట ఆమె చెవ్వుదువ్వైతే వాళ్ళ ప్రాణయం పీడ విసిరిన బాణంలాగ గుచ్చుకొంది. చిన్నకొడుకు కాకపోతే ఇంకెవరు అవి పట్టుక్కోగలరా ?

సీతమ్మ వారు పెగ్గొద్దు. అంతలో బాబుగారు పుగుపోత్రం చేతిలోని ఆ కోడిని తీసుకొని సీతమ్మకి ఇచ్చేసారు. సీతమ్మ తీసుకొంది. ఆ కోడి మరి మౌనంగా తల్లి ఒడిలో చేరిన చంటి పిల్లలాగ వెళ్ళిపోయింది.

'సీతమ్మా, వెళ్ళి, తే— తే. ఒకే ... ఈ గొడుగు పట్టుకొని వెళ్ళు. తడిసిపోతారు. వెళ్ళు' అన్నారు బాబుగారు.

వెంటనే 'వెళ్ళం' అన్నాడు.

'నే గుడుగేసుకొని బాబూ, మీకే ... దాని కోసమేనా కాదు ? అది పయాణం ... కొసం ...' అని కొంతసేపు పూరు ... 'ఇంటికి ... పడదెందుకు ? పడుప్పు ... వద్దు. చేపట ఎంత చాలంటే ఇంటి, అంతే గాని దానికి ఇమ్మంటే దానికి పోలాదా ? లేదా మేమేస్తాల ? లేదులేదు. వాళ్ళమ్మ

35 వ పేజీచూడండి

[illegible] చందన్-నిర్మితం అనగా, "ఉత్తమ వనరులు"... [illegible]

చందన్ జీవితకాలపు ఉపయోగమునకు నిర్మితం

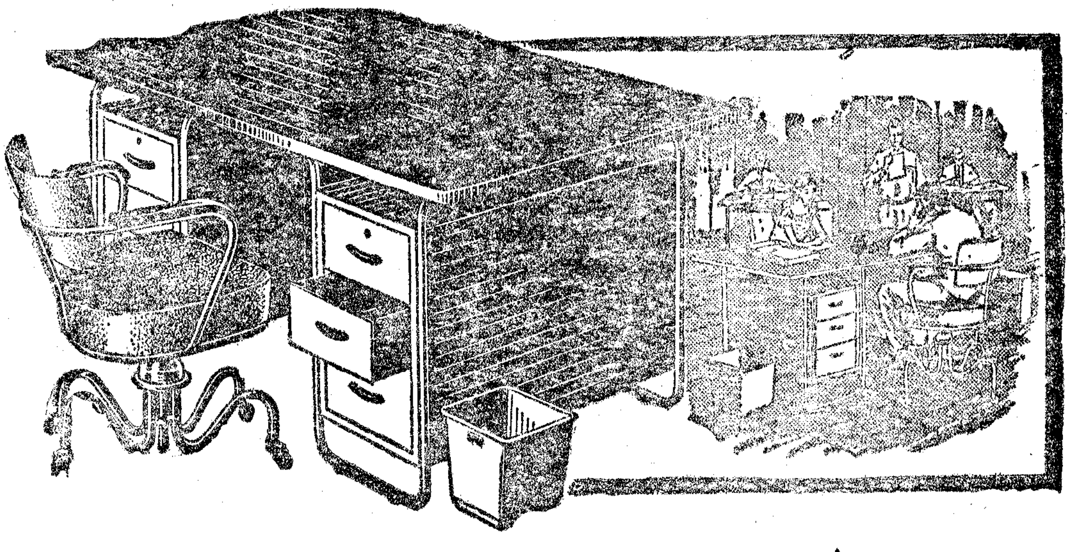

Chandan

'చందన్' వారి అనేక స్టీల్ ఫర్నిచర్‌యందు • ఎక్జిక్యూటివ్ మరియు ఆఫీస్ బల్లలు, కుర్చీలు • ప్రక్క-సొరుగులు • ఉక్కు సొరుగులు • [illegible] • [illegible] • [illegible] మొదలైనవి గలవు.

('చందన్' గృహోపకరణాలు, ఆఫీసులు, సంస్థలకు)

• ఉక్కుసామానులో క్రొత్త విశిష్టతకు నిరత గుర్తు

చందన్ మెటల్ ప్రోడక్ట్స్ ప్రైవేట్ లి.

[illegible]

CMP1008 A. EVEREST TEL)

అన్ని ముఖ్య కేంద్రములలో అధికారము పొందిన డీలర్లు గలరు.

నాయనా నా కర్మకాని ఆ దేముడే ఉంటే ఈ పాటులా నాకు ?' అని మరోసారి తన ఈశ్వరుడయిన భర్తని స్మరించుకొంది.

'తడిసి యెల్తావి, యెల్లకి. నే వెళ్లను' అనేసి తిరిగి పోయాడు పురుషోత్తం. చదువూ వద్దు సావూ వద్దు అన్నమాటతో నాటి మనసు పాలలా విరిగిపోయింది.

బతిమాలి పిలిచింది కొడుకుని. అలిగిపోయాడు. రావు గాక రాననేసాడు. దుఃఖం దిగమింగుకోలేక ఏడిచాడు. తల్లి ఎప్పుడూ అన్ని మాటలు అనలేదు. తల్లి నెప్పుడూ ఎదిరించలేదు. ఈ రోజు తన ప్రవర్తన తనకే సిగ్గు అనిపించింది. తల్లి నోరు మూయాలి అనుకొన్నాడే గాని తోసేయాలని తోసేయలేదు. పడిపోయింది. తల్లిని అవమాన పరచాడు. పంతులు తిట్టాడు, బాబుగారు కోప్పడ్డారు. ఎప్పుడూ తిట్టి ఎరుగని తల్లి కూడ తిట్టింది.

'మా నాయినంతాను వదరా' అని చెయి పట్టుకుని లాగింది.

'నీ వెక్కడో చస్తాను. నీ వెళ్ళు' అని చెయ్యి విదలించుకొన్నాడు పురుషోత్తం.

కొడుకు అనకూడని మాటలు అనేస్తున్నాడు. వినలేకపోయింది 'నాయనా ఎవరికోసం ఈబతుకు చెప్పు ఆడికోసంకాకపోతే, ఆడి నోట ఆమాట రావచ్చునా— విందునూరేళ్ళు బ్రతకాల్సిన బ్రతుకు. నాకెందుకు ఈ బతుకు చెప్పుబాబూ ? తల్లున్నాదనా తండ్రున్నాడనా ?—ఆ దేముడు సర్గానున్నాడు, నాకే చెర. ఎలాగ బతుకుతున్నావో మీకు తెలవందేమున్నది బాబు. ఆ ఒక్క ఎకరం ఇచ్చిపోయినాడు ఆమారాజు. అదే కూడు ఒదే గుడ్డ. ఈడు ఇలా గంతేనే లాగ బతుకు తానుబాబు?' అని గొంతు నిండా ఏడుపుతో మొర పెట్టుకొంది. పంతులు ఆమె మాతృప్రేమని వింటున్నాడు. బాబుగారు లోపలికి వెళ్ళి లాంతరు వెలిగించారు. ఆ లాంతరు వెలుగు ఆమె మీద పడుతోంది. తల్లి ఏడుపు, కొడుకు ఏడుపు వింత అంతర్వేదనని రేకెత్తించాయి.

'సీతమ్మా, చీకటవుతోంది. వర్షం కొంచెం తగ్గినట్టుంది. వెళ్ళిపో. వాడు ఇక్కడ ఉండేవాడే గదా ?' అని చెప్పి, 'కన్న తల్లి కడుపుతీపి అలాంటిది', అని పంతులుతో, 'వీడికొంచెం బుద్ధి చెప్పండి. పెద్దవాళ్ళ మీద చెయ్యి చేసుకోవడం నేర్చుకున్నాడు. ఏ దిక్కూ లేని ఆడది పాపం సీతమ్మ' చెప్పారు బాబుగారు.

బాబుగారి మాటలు ఓదార్చాయి. పంతులు కూడా మంచోడే అనుకొంటూ కొడుని పట్టుకు వెళిపోయింది సీతమ్మ వర్షంలో వానుతో.

బాబుగారు తన గదిలో యోగాసనాలు వేసుకొంటున్నారు. ఆ తర్వాత ఓ అరగంట ప్రార్థన. తర్వాత వంట మరో గంట. చివరికి పదికి పడుకుంటారు.

'బాబుగారూ, పురుషోత్తంని పంపించాను. నిత్యం నాలుగు దినాల క్రితం ఓ కోడిని ఇస్తానన్నాడు. అందుకు ఎందుకో ఈ రోజు తినాలని ఉంది'' అన్నాడు పంతులు.

అప్పుడే బాబుగారు ఆసనాలు ముగించారు. విశ్రాంతి తీసుకొంటున్నారు. పంతులు మాట

తీర్పుచెప్పిన రోజు

25 వ పేజీ తరువాయి

విన్నారు. ఆయనకి కోడి తినాలని ఉంది. వారానికి మూడు నాలుగుసార్లన్నా సీసులేకపోతే సహించదు తిండి. చిన్నప్పటి నించీ అలవాటయిపోయింది మరి !

'పంతులు గారూ, తిండికి తురకోళ్ళండి. నాకు గఫూర్ అని ఒక స్నేహితుడుండేవాడు. మేము లారీ తీసుకొని వెళ్ళామంటే ఏదో ఒక పల్లె దగ్గర ఆపి రెండు కోళ్ళు కొనే సేవాళ్ళం. మా దగ్గర పాత్రలు, పొయి అన్నీ ఉండేవి. ఓ చెట్టు కింద మూడు రాళ్ళు వేసేసి నేను శుకాలొట్టి రెండు డజనులు చెపేపేసరికి గఫూర్ రెండు కోళ్ళనీ ఏ కీలుకి ఆ కీలు విడ గొట్టి తెచ్చేవాడు. అర్థసేరు నూనేసి నూనెలోనే ఉడికించేవాళ్ళం. వాడా ? వాడు వండాలి మాంసం. పట్టుకొన్నాడా రెండు కోళ్ళు పూదేయగలడు.'

ఆ రోజులు జ్ఞాపక మొస్తే గుండ్రని మొగంతో మెరిసే రాగిరంగుతో, పగడ మంత కుంకుమ బొట్టుతో, కాశీ విశాలాక్షి లాంటి కళ్ళతో, తీపి మనసుతో, మనసు నిండా వెన్నెల్లా తానే అయిపోతుంది పార్వతి. వయసులో పార్వతిని లేవదీసుకొని ఉత్తర దేశం వెళిపోయాడు. [illegible] రాల అస్థిని గడ్డి పోచలాగ చూసాడు. కులం పరువు మట్టి కలిపిన వాడు బతికితేనేం చస్తేనేం అనుకొన్నారంతా. ఒక లారీ కంపెనీలో క్లీనర్‌గా చేరాడు. డ్రైవరయాడు. ఒక ఇల్లు కట్టించుకొన్నాడు. ఒక లారీ జాయింట్‌గా కొన్నాడు. ధనవంతు డయాడు. కొడుకులు నలుగురూ ఎవరి కాళ్ళ మీద వాళ్ళు నిలబడ గలిగారు. వచ్చిన పిల్లలని చేసుకొన్నారు.

అంతలో పార్వతి చనిపోయింది. బతికి వున్నాళ్ళూ ఆమెకి పుట్టిన వూళ్ళో బతకాలని ఉండేది. ఆ వూరిలోని చెట్లూ, దేవాలయాలూ, మాతులూ, తోటలూ, పిలాలూ, పెద్ద చెరువు గట్టూ అన్నీ ఆమెకి గుర్తుకి వచ్చేవి. వెళిపోదామంది. తన ఐశ్వర్యానికి విలువ ఇవ్వక పోతారా అనుకొంది. వద్దన్నాడు. మానింది మంటు బతికింది పూరు — అన్నాడు. చనిపోయిన తర్వాత అస్థికలని గంగలో కలపడానికి కాశీ వెళ్ళాడు. మణికర్ణికలో కర్మ చెయిస్తోంటే శ్యామప్రసాద్ కనబడ్డాడు. శ్యామప్రసాద్ చెప్పాడు. 'నీ భార్య కోరిక తీర్చు. ఎందు కొచ్చిన అర్జన ఇది ? పోయి మీ వూళ్ళో ఒక సమాధి కట్టించు. చుట్టూ పూల తోట వెయ్యి అక్కడే ఒక చిన్న గుడిసె కట్టుకొని ఈ మిగిలిన నాలుగు రోజులూ రామా కృష్ణా అనుకొంటూ గడిపెయి' అని. ఆ మాటలు ఆకర్షించాయి. ప్రతిధ్వనించాయి. బాధ్యతా బరువూ కొడుకులకు అప్పజెప్పి వచ్చేసాడు.

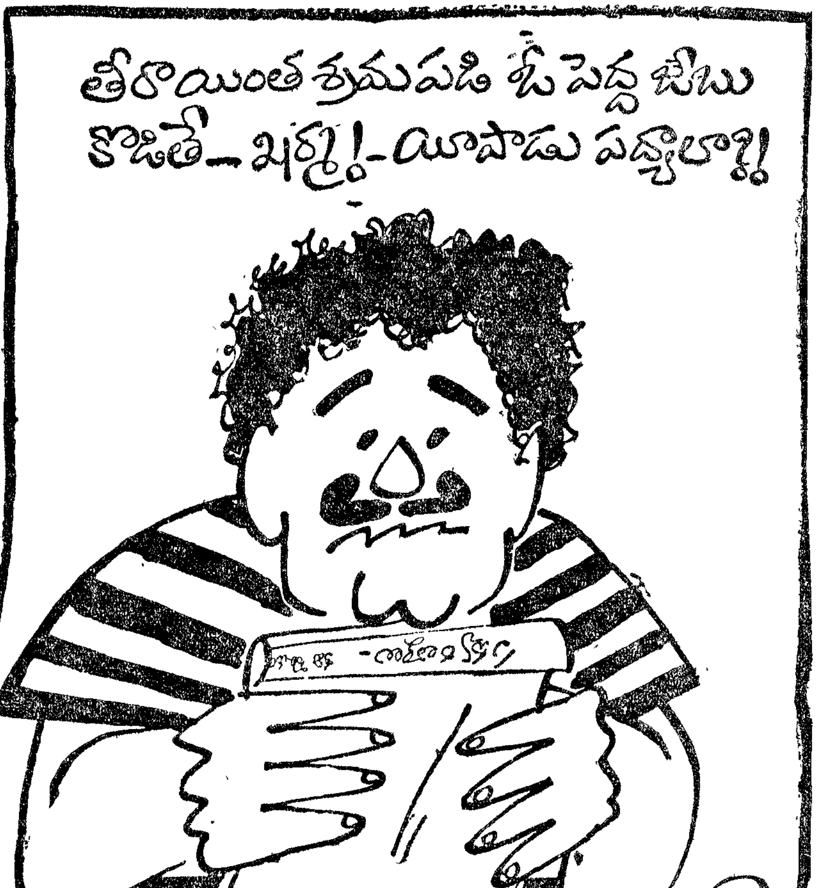

ఆంధ్రసచిత్ర వారపత్రికలో

ప్రకటనలు మీ వ్యాపారాభివృద్ధికి తోడ్పడును.

ఉత్తమ చికిత్స

ఏకారణముల చేతనైనా నరముల బలహీనత కలిగినచో వెంటనే 15 నయాపైసల స్టాంపుతో మమ్ములను సంప్రదించండి:

డా. ఎ. పూరచంద్రరావు,
N.D.F.N.F-U. (Ceylon)
సెక్సుస్పెషలిస్టు, నాగేశ్వరరావు పంతులురోడ్,
పూర్ణానికేతనము వద్ద, గాంధీనగరం, విజయవాడ 3

తామరకు లిచెన్సా

సుప్రసిద్ధమైన
జర్మన్ నివారిణి
ప్రతిచోటా డాక్టర్లు
సిఫారసు చేస్తారు
ఈ క్రిందివాటికి నివారణకరము
అమోఘము అగు క్రిమినివారిణి

- పుళ్లు
- కాలివ్రేళ్ల మధ్యపాసిన పుళ్లు
- మడమపగుళ్లు
- చాకలి గజ్జి
- మొటిమలు ఇంక ఇతర చర్మరోగములు

అసలు జర్మన్ సూత్రాన్ని అనుసరించి ఇండియాలో సిరితే తయారు చేయబడును

ది డాలర్ కంపెనీ

337, తంబుచెట్టి స్ట్రీటు, మద్రాసు-1
పెద్ద కెమిస్టుల అందరివద్ద లభించగలదు

3DOL-1 TG

తీర్పున చెప్పేసరోజు

ఇక్కడ పూర్ణో అన్నయ్యలిద్దరు చనిపోయారు, ఒక తమ్ముడు, చెల్లెలు ఉన్నారు. వాళ్ళు తమ దగ్గరే ఉండమన్నారు. కాని ఇష్టంలేదు. ఈ చిన్న మెట్టు భూమి కొనుక్కొని, తోటవేసి, సమాధి కట్టించి, రెండు గదులు వేయించి ఉంటున్నాడు పార్వతితో.

బాబుగారు జ్ఞాపకాలు చదువుకుం పోతున్నారు. పురుషోత్తం వెళ్ళి చాలా సేపయింది. ఇంకా రాలేదు. కుంపటిలోని బొగ్గులు ఆరిపోతున్నాయి. మరి కొంచెం వేయాలి అని పంతులు గదిలోకి వెళ్ళాడు.

ప్రార్థనకి వేళయిందనుకున్నారు బాబుగారు.

* * *

అర్థరాత్రి దాటింది. వర్షపు చలిగాలికి మొలు కువ వస్తోంది. ఆకాశమనే సముద్రపు గట్లు తెగి పోయి లోకాన్ని ముంచెత్తుతున్నట్లుగా హోరున వర్షం కురుస్తోంది. చీకటి దట్టమయిన మబ్బు లతో ప్రతిమనిషినీ ఊపిరాడనంత గట్టిగా చుట్టే సింది. పశువు లేమయి పోయాయో, పంట లేమయి పోయాయో, ప్రజలేమయి పోతారో అన్న బెంగతో ఆ పూర్లోని జనానికి కంటికి కునుకు పట్టడం లేదు. సాయంత్రం ఆరంభించింది మొదలుగా కుండలతో పోసినట్లు తెరిపి ఇవ్వకుండా కురు స్తోంది వర్షం. ఇళ్ళు కాలిపోతున్నాయి. నిద్రలేదు. కోక కానుకొని కూచొని కునుకుపాట్లు పడుతున్నారు. ఎప్పటికి తెల్లవారుతుందా ప్రపంచమేమయి పోయిందో, ఎప్పుడు చూస్తామా అనే ఆతృత ప్రతి హృదయంలోనూ కెరటాల్లాగ కొట్టు కొంటోంది.

కోక కానుకొని కూచొన్న సీతమ్మ కొడుక్కి నిద్ర ఉందో లేదో ఆలోచిస్తోంది. ఆమెకి నిద్రలేదు. కారుతోంది ఇల్లు. అంతలో పూర్లో, యెక్క డెక్కడో, ఏవేవో, కేకలు, కోళ్ళ, ఏడుపులు, అరు పులు అస్పష్టంగా వినబడుతున్నాయి. భయాన్ని గుండెల్లో రుబ్బుతోంది ఆ సంచలనం.

'అబ్బిమీ! సీతమ్మా, జంగమయ్యా, కిష్టన్నా, సూరయ్యా, రాముడూ, సోమయ్యా లెగండ్రా. లెగండ్రా — పెద్ద చెరువు గట్టు కొట్టేసింది. లెగండ్రా లెగండి. పూరు మునిగి పోతన్నాది లెగండ్రా' వెంకన్న గొంతు వినబడుతోంది.

'మగోళ్ళు పారలు, ఆడోళ్ళ తట్టలు పట్టుకొని పదండి పదండి, పెద చెరువ్ గట్టుకాడకి పదండి పదండ్రా' ప్రెసిడెంట్ గొంతు వినబడింది.

గంగమ్మ తల్లి తనని కుమ్మేసి పాతాళానికి తొక్కేసినట్టయింది సీతమ్మకి. పెద్ద చెరువు గట్టునే ఆమె పొలమంతా ఉంది. గంగమ్మ తల్లి పొట్ట పెట్టుకొంది ఒక సంవత్సరం. బ్రతుకంతా నీటిపాలయి పోయింది. తట్ట అందుకొని బయటికి వచ్చింది. వర్షం కొరికేస్తోంది. అబ్బిమిని లేప బోయింది. అప్పటికే మనుష్యులు ఎవరికి ఏది దొరికితే అది పట్టుకొని పరుగులు తీస్తున్నారు. పిడుగు నిండా నీరు పారుతోంది. పిలవటానికి

నికి అబ్బిమి గొంతు సీతమ్మ చెవి దగ్గరే పలికింది. చీకటి.

టార్చిలైట్ల కాంతి దూసుకొంటూ అడ్డ దిడ్డంగా పడేసిన వన్నెటి పిడుగాటి మువ్వల్లాగ పెద్ద చెరువు గట్టు మీద జనంతో పాటు కనబడు తోంది. పూర్లో జన మంతా చేరుకొంటున్నారు.

గట్టు తెగబోయే కొంత మంది తెగిపోయిన గట్టు దగ్గర పనిలా ప్రారంభించడమా అనే ఆలోచనలో ఉన్నారు. తలకొక ఆలోచనట్టు తోంది. స్కూల్ బిల్డింగ్ కోసం తెచ్చిన ఖాళీ సిమెంటు బస్తా లున్నాయి. ఇసిక బస్తా లున్నాయి. ఇసిక నింపి అవి వేసేస్తే పని జరుగుతుందని ప్రెసి డెంట్ అభిప్రాయ పడి పంపించాడు బస్తాలు తెమ్మని కొందరిని. ఇంకొందరు తల మీద రాళ్ళు పట్టుకు వంచొన్నారు. కుర్రాళ్ళు కొందరు మోళి చెట్లు పట్టుకు వచ్చేసారు. మన్ను తట్టలతో ఎంతో మంది నిలబడ్డారు గట్టున. ప్రవాహాన్ని ఎలా ఆపడమన్నది ఇంకా తేలలేదు. పాతిక మంది కుర్రవాళ్ళు ఉరికారు ప్రవాహంలోకి. సరి. పంది పంది. మనిషిని పట్టుకు మనిషి. మనిషిని రాసు కొంటూ మనిషి. భుజం భుజం కలిపింది. గోడలాగ రొమ్ము నీటిలో దిగి కోటి గుర్రాల శక్తితో వరద. కోట్లకోట్ల ఆత్మల బలంతో కుర్రాళ్ళు తాండవ దహనం భంగపుచ్చటానికి వచ్చిన ఇంద్రుడి మేఘాల్లాగ ప్రవాహం. అర్జునుని అస్త్రఛత్రంలాగ అడ్డుకొన్న యువ్వనం.

అంతలో దిగుపేట ముంచేసిందని ఎవరో అన్నారు. గుసగుసలు. ఎక్కడి తట్ట అక్కడే పడేసి అంతా పారిపోతున్నారు. ప్రెసిడెంట్ కేకలు వేస్తున్నాడు. 'ఊరు ముంచేస్తుందర్రా ఉండండి' అని చాలా మంది ఆగిపోయారు. చూడాలని పరు గులు తీసారు కొందరు. ఈ చీకటిలో ఏం కనబడు తుంది ? ఎక్కడి కెళతారు ? ఏం చూస్తారు ?

గుండె కొట్టుకొంటూ సీతమ్మ కూడా పరి గెత్తింది.

* * *

ఎంత మేఘం ! ఎంత చీకటి ! ఎంత వర్షం ! ఎంత చలి ! అయినా ఎక్కడి నుంచో కాంతి కళ్ళ ల్లోకి వస్తోంది. మేఘాలు దొంగల్లాగ పట్టు బడిపోతున్నాయి. నేరస్తుల్లాగ తెల్లబోతున్నాయి. దూరంగా చెరువు దగ్గర గోల బాబుగారికి విన బడుతోంది. ఇంకా వర్షపు తెరలు దట్టంగా. ఏం జరుగుతుందో, ఏమిటో !

లేచి ప్రార్థనకి కూచొన్నారు. కాని మనసు మనసులో లేదు. మనిషి మనిషిలా లేడు. ఆయన మనసంతా దేవుడి మీద లేదు. రాత్రి తృప్తిగా తిన్నాడు. పంతులు ఎలాగయితేనేం మాంసం కూర వండాడు. మత్తుగా నిద్రపోయాడు. చలేస్తే దుప్పటి కప్పుకొన్నాడు. ఇల్లు కారింది. కాని తన పక్క మీద కాదు ఎక్కడో. అంతేల సుఖంగానే ఉంది. కాని ఎక్కడో ఎక్కడో చెరువు దగ్గర జనంలాగ మనసు కుంచించుకు పోతోంది. మనసులో చైతన్యం తెరల వెనక మంద మందంగా గజ్జెల ఘల్లుఘల్లు సవ్వడి వినబడుతోంది. మెల్లగా బహుళ పంచమి చంద్రుడు ఉదయించి

పిచ్చిగా కల జ్ఞాపకానికి వస్తోంది. పెళ్ళి తర్వాత పార్వతి కనబడింది. గుండె మీద తెల్లని పావురాన్ని నిమురుతోంది. ఆ పావురాన్ని ఓఫూల్ పెంచు కొంటానని అడిగాడట! తను ఇస్తానన్నాడు. పార్వతి ఏడుస్తోంది. అంతలో పెద్ద పందికొక్కు వచ్చింది. ఆ పావురాన్ని కరచుకు పారిపోయింది. పార్వతి లేదు. ఆ స్థానంలో సీతమ్మ ఉంది. పిచ్చిగా నవ్వుతోంది. సీతమ్మ ఎప్పుడూ అలా నవ్వదు! మరి కలలో ఎందుకలా నవ్విందో!

పావురాలని చూడాలనిపించింది బాబుగారికి. లేచారు ప్రార్థనసుంచి. బయటికి వచ్చారు. పావురాళ్ళు గూళ్ళు విడిచి రావడంలేదు. వర్షం తీవ్రత తగ్గిందేకాని కురుస్తూనే ఉంది. పెరుగుగదిలోని వంతులుకోసం వెతికారు. వంతులూలేడు. పురుషోత్తమూ లేడు. బయటికి గడియ వేసివుంది.

* * *

మర్నాడు పదిగంటలవేళ వంతులు వచ్చాడు. బట్టలు, ఒళ్ళు బురద బురదగా ఉన్నాయి. బాగా వర్షంలో తడిసి పోయాడు. ఆశ్చర్యంగా ఉంది బాబుగారికి. ఏమిటిదంతా? ఏమయింది? సందేహాలు, ఆలోచనలు వంతులు పురుషోత్తంతో కూడా ఉన్నాడు. వాడి బట్టలూ తడిసాయి. బురదకొట్టుకు పోయాయి.

'ఏమిటి? తెల్లారే ఎక్కడి కెళ్ళారు?'

'పెద్దచెరువు గట్టు పోయింది కదా!'

'అయ్యయ్యో!'

'ఊరంతా వెళ్ళి, రాత్రంతా గట్టువేస్తూనే ఉన్నారు పాపం'

'ఊర్లో నష్టమా?'

'దిగువ పేటంతా మునిగి పోయింది. పాతిక ఇళ్ళు కూలిపోయాయి. పిల్లలనెత్తుకు రాత్రంతా వుంచొన్నారు. గింజలు, కుండలూ గట్రా అటకమీద పెట్టుకున్నారు కొందరు. అవి కూడా పోగొట్టుకున్నారు కొందరు. ఇళ్ళనిండా, ఊరినిండా పాములు. పాపం సగం చచ్చి ఉన్నాయి, లేకపోతే— రాజయ్య గొర్రెలు పాతిక యేమయ్యాయో!'

'పాపం కరువులో అధిక మాసం!'

వరదలు కొట్టుకు పోయిన గడ్డివామిలా ఉంది మనసు. వంతులు పంటనష్టం గురించి చెప్పాడు. బడికి వరద సెలవు ప్రకటించారట. వరదలో కూలి పోయిన ఇళ్ళవారందరూ బడిలో తలదాచు కుంటు న్నారట! ప్రెసిడెంటు మరికొందరు పెద్దలూ భోజనాలు ఏర్పాటు చేస్తున్నారట!

'వరదలో కోడిపోయిందని ఏడుస్తోంది సీతమ్మ పాపం' అన్నాడు.

వంతులుమాట అర్థంకాలేదు బాబుగారికి.

'రాత్రి చివరికి మన పురుషోత్తం తెచ్చాడు —తల్లికి తెలీకుండా'

''అయితే సత్యం ఇవ్వలేదన్నమాట!'' ఆశ్చర్యం ముసుగు కప్పింది. కుర్రాడుగట్టివాడే అనుకొన్నారు బాబుగారు. తనపట్టుదల ఎలాగయితేనేం సాధించాడు.

'గొప్పరుచిగా వండారు. బావుంది. లేతది కదా? మరీరుచిగా ఉంది' అన్నారు బాబుగారు.

బాబుగారి ప్రశంస పురుషోత్తం విన్నాడు. కాని తులిమాట పురుషోత్తం మనసులోని పువ్వులమీద తట్టెడు తడిమన్ను పడేసి కప్పేసి నట్టయింది. ఎక్కడికో అనంతంలోని నిర్మలత్వంలోకి పరిగెత్తున్న పిట్టం కాళ్ళకి తాళ్ళుకట్టి క్రిందికి లాగుతున్నట్టుంది. వంతులు తనని దోషిని చేశాడనే బాధ వెన్నుపూసలని పట్టుకుని తుంచేస్తున్నట్టు అవుతోంది.

ఆ కోడి వరదలోపోయిందో లేక ఎలాపోయిందో తనకి తెలీదు. దొంగలాడి తీసుకురాలేదు తను. ఆ బాధతో తలదించుకున్నాడు.

''ఘటికుడివే'' అన్నారు బాబుగారు.

క్రమంగా వర్షం విడిచిపెట్టింది. గాలి తగ్గింది. పావురాలన్నీ మేతకి బయటికి వచ్చాయి. బాబుగారు నూకలుతెచ్చి చల్లారు. అన్నీ గంతులు వేసుకొంటూ రెక్కలు విదుల్చుకుంటూ ఏరుకుంటున్నాయి. బద్ధకాన్నంతటినీ వదిలించుకుంటున్నాయి. చిన్నగంతులతో ఆడుకుంటున్నాయి.

నీలం పావురాలే అన్నీ కనబడుతున్నాయి. తెల్లని రాలేదు ఎందుకు రాలేదా అని చూశారు. గూళ్ళ దగ్గరికి వెళ్ళాడు. ఒక్కపావురం కనబడింది గానీ రెండోది గుడ్లమీద ఉందేమోనన్న సందేహం కలిగింది. ఎంతవెతికినా కనిపించలేదు. నీలం పావురాలని లెక్కపెట్టారు. ఆ పావురాల్లో ఒకటి తక్కువ. రాత్రంతా వర్షం. పందికొక్కురాలేదు. ఏమిటో, ఏమిటో!

బాబుగారికి మరోసారి రాత్రికల స్మృతిలో తళుక్కుమంది.

బాబుగారు [illegible] తమ గదిలోకి పోయాడు. పురుషోత్తంని ఇంటికి పొమ్మన్నాడు. వినీవినడంతోనే పురుషోత్తం తన దారిన తాను వెళ్ళిపోయాడు కాని వంతులుని చూడ డానికి భయంగా ఉంది. అసహ్యం కలుగుతోంది. ఏదేశమైనా పోతే బాగుండు ననుకొన్నాడు. అంతలోనే తల్లికన్నీరు గుర్తుకొచ్చింది. ఉహూ చదువు యింక వద్దు. ఇకొద్దు. అనుకొన్నాడు.

బిక్కుబిక్కుమంటూ చూస్తున్న ఒంటరి తెల్లటి పావురం గూటిలో కనబడుతోంది. అంతే ఇంకేమీ కనబడటంలేదు బాబుగారికి.

మనసులో పురుగులు ప్రాకుతున్నట్టుయింది. తామసుని లావే పురుగులతో, కంపుతోవున్న మురికి లోకి తోసేసినట్టయింది. భంగమనే ధ్వనులు విన వస్తున్నాయి. తన గుండెమీద ఎవరో ఉలిపెట్టి సుత్తితో కొడుతున్నారు.

ధ్వనులు.....ధ్వనులు.....ప్రతిధ్వనులు.

'ఏది జరిగినా మనమంచికే. ఏదైనా దొంగలాడే చేశాననుకో. ఏం చెప్తావు? ఎవర్నడుగుతావు? ఎవరు తెస్తారంటావు?'

సీతమ్మ కనిపించింది పార్వతిలాగ.

శంకరాచార్యులకి, యోగదృష్టిలో, అనార్యంలో ఉప్పు కముడు కనబడ్డాడు. ★